

+ *Nuori*
Saamen Puolueen Rasti

Palkitsevaa viestintää

Palkitsevaa viestintää -merkki sopii kaikenikäisille varhaisnuorille.

Merkin tavoitteena on, että varhaisnuoret

- * tutustuvat erilaisiin viestintämuotoihin ja niiden käyttöön
- * harjoittelevat radiopuhelimen käyttöä

Palkitsevaa viestintää -merkissä varhaisnuoret osallistuvat salapoliisiseikkailuun, jossa he etenevät rastilta toiselle. Taitomerkkiä varten heidän tulee suorittaa kaikki seikkailuun sisältyvät tehtävät.

Tehtävät ovat

- * alkunäytös
- * käsimerkit
- * viitoitus vesillä
- * morseaakkoset
- * maamerkit ja pulloposti
- * radiopuhelin
- * merkkien etsintä
- * loppunäytös

Palkitsevaa viestintää -merkin seikkailu kestää noin 2 ½ – 3 tuntia. Se suoritetaan yhdellä kertaa. Ryhmän on syytä tutustua etukäteen vesillä liikuttaessa käytettäviin viittoihin ja maamerkkeihin.

Seikkailu on helppointa järjestää leirin tai retken yhteydessä. Kiinnittääkää erityistä huomiota paikan valintaan. Maaston tulee olla monipuolinen, ja myös sisätiloja tulee tarvittaessa voida hyödyntää. Suunnitelkaa reitti siten, että ryhmät eivät kohtaa toisiaan matkatessaan rastilta toiselle.

Varhaisnuoret osallistuvat rastirataan noin neljän hengen ryhmissä. Jos mukana on kovin eri-ikäisiä suorittajia, keskenään samanikäiset tulisi sijoittaa samaan ryhmään. Koska tehtävien valmistelu vaatii aikaa ja vaivaa, mukaan tarvitaan useita ohjaajia, mielellään kymmenkunta. Teidän kannattaakin tarvittaessa ottaa yhteyttä esim. paikkakunnan tai lähialueen muiden ryhmien vetäjiin ja ehdottaa heille yhteistyötä.

Ohjaajina teidän tulee hallita radiopuhelimen käyttö. Sen voitte oppia esimerkiksi Viestikurssilla tai Radiopuhelin tutuksi -koulutuksessa. Ohjeiden pilkuntarkkaa noudattamista tärkeämpää on kuitenkin oma innostuksenne ja eläytymisenne. Teillä on mahdollisuus tehdä merkin suorittamisesta varhaisnuorille Suuri Seikkailu.

Alkunäytös

- **Suorituspaikka:** ulkona
- **Kesto:** noin 10 minuuttia
- **Ohjaajamäärä:** kaikki ohjaajat
- **Tarvikkeet:** taitomerkkilaatikko, listat epäilyksenalaisista
- **Ennakkovalmistelut:** –

Varhaisnuoret on kutsuttu taitomerkkien jakotilaisuuteen. Merkkilaatikkoa avatessaan ohjaaja kiljaisee kauhusta. Merkit ovat kadonneet. Ohjaaja pyytää varhaisnuorten apua tapauksen ratkaisemiseksi.

Varhaisnuoret jaetaan neljän henkilön ryhmiin. Jokaiselle ryhmälle annetaan lista taitomerkkivarkaaaksi epäillyistä henkilöistä (liite 1). Ryhmät lähetetään porrastetusti matkaan selvittämään merkkien kohtaloa. Kunkin tehtävän suoritettuaan he saavat silminnäkijältä (rastin ohjaajalta) vihjeen varkaan henkilöllisyydestä.

Käsimerkit

- **Suorituspaikka:** ulkona avaralla alueella esim. kentällä
- **Kesto:** noin 15 minuuttia
- **Ohjaajamäärä:** yksi
- **Tarvikkeet:** kartta, taika-amuletti
- **Ennakkovalmistelut:** rakentakaa labyrinthi tai esterata esim. naruista, köysistä, tuoleista, kanistereista jne; piirtäkää radasta kartta, jossa näkyy turvallinen reitti

Ensimmäisellä etapilla ryhmän on ylitettävä krokotiileja kuhiseva suo (labyrinthi tai esterata), jonka mättäiden takana piileskelee rosvoja. Suolla pitäisi edetä krokotiileilta turvallista reittiä pitkin ja hiiren hiljaa, jotteivät rosvo kuule.

Ryhmä sopii yhdessä viestinnässä käytettävistä käsimerkeistä, esim. kädet ylös = kulkekaa oikealle, käsien pyöritys = kontatkaa jne. Yksi varhaisnuorista pääsee taika-amuletin avulla suon toiselle puolelle muiden oppaaksi. Hänelle annetaan kartta, johon on merkitty turvallinen reitti. Oppaan käsimerkkejä noudattaen ryhmä etenee radan halki. Kun koko ryhmä on hyväksytysti ylittänyt suon, ohjaaja-silminnäkijä antaa vihjeen: **"Rosvolla on hattu."**

Viitoitus vesillä

- **Suorituspaikka:** ulkona esim. ruohokentällä tai niityllä
- **Kesto:** noin 15 minuuttia
- **Ohjaajamäärä:** yksi
- **Tarvikkeet:** "veneeksi" naru ryhmäläisten ympärille tai riittävän suuri pohjaton pahvilaatikko, johon ryhmän jäsenet mahtuvat
- **Ennakkovalmistelut:** opettakaa varhaisnuorille edellisenä leiripäivänä tai kerhokertana yleisimmät viitat, joita vesillä käytetään ja valmistakaa yhdessä pahvisia merkkejä suksisauvojen, keppien tai seipäiden päihin; ohjaajat rakentavat viitoista radan

Toisella etapilla ryhmä on kuvitteellisen järven rannalla, ja tarkoitus on päästä järven yli. Ylittämiseen tarvitaan "vene". Järvellä on paljon erilaisia viitoja, jotka ilmaisevat, missä on kareja, vaarallisen matalaa tai sopivan syvää. Ennen vesille lähtöä ryhmä kertoo viittojen merkitykset ohjaajan kanssa.

Kun varhaisnuoret ovat selvinneet oikeaa reittiä järven toiselle puolelle, ohjaaja-silminäkijä kertoo:
"Varkaalla on viikset."

Euroopan kulkuvesissä käytetään ns. A-järjestelmää. Se on yhdistelmä erilaisista merkeistä, jotka osittain rajaavat väylien kulun ja osittain ilmaisevat karien sijainnin. Merkit ovat joko kiinteitä tai uivia (viitat ja poijut). A-merkki-järjestelmä sisältää viisi eri tyyppistä merimerkkiä:

1. LATERAALIMERKIT osoittavat väylän vasenta tai oikeaa reunaa. Vasemmalla puolella on punainen merkki ja oikealla puolella vihreä. Merkit voivat olla eri muotoisia pylväs- tai kartiopoijuja tai viittoja. (Toisesta suunnasta katsottaessa vasen ja oikea olisivat tietysti toisin päin – siksi merkeissä käytetäänkin sovittuja ns. nimelliskulkusuuntia, joilla määrätään, kummasta suunnasta vasen ja oikea katsotaan.)

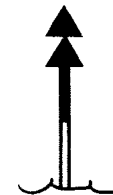

2. KARDINAALIMERKIT osoittavat, missä ilmansuunnassa on kulkukelpoista vettä eli miltä puolelta on turvallista sivuuttaa matala. Kulkukelpoinen vesi on nimen mukaisessa ilmansuunnassa. Muistisääntö: Kardinaalimerkkien kartioiden kärjet osoittavat aina mustan sijainnin viitassa!

Pohjoismerkki:

musta

keltainen

Itämerkki:

musta

keltainen

musta

Etelämerkki:

musta

keltainen

musta

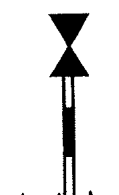
Länsimerkki:

musta

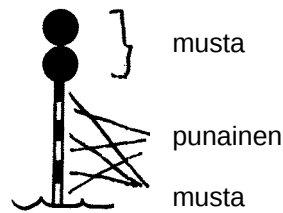
keltainen

musta

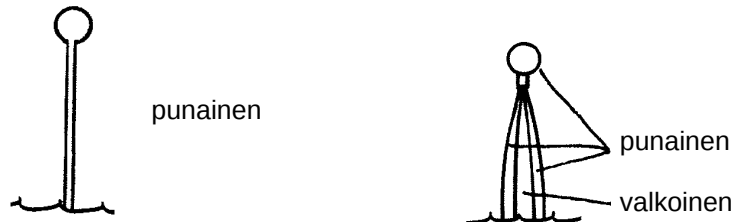
keltainen

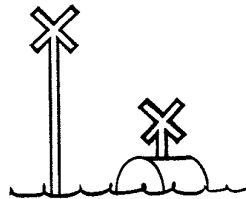
3. KARIMERKIT: karin päällä tai läheisyydessä

4. TURVAVESIMERKIT: keskellä väylää tai vapaata vettä vapaan kulun merkinä

5. ERIKOISMERKIT: osoittaa estettä viitoituskohteen päällä tai läheisyydessä, väriltään keltaisia

Morseaakkoset

- **Suorituspaikka:** pimeässä, esim. kellarissa
- **Kesto:** noin 20 minuuttia
- **Ohjaajamäärä:** kaksi (toinen silminnäkijän roolissa morsettamassa)
- **Tarvikkeet:** taskulamput paristoinen, morsemerkkilista ohjaajalle, morsemerkkiavain ryhmälle, kynä ja paperia
- **Ennakkovalmistelut:** –

Morseaakkoset on kansainvälinen merkkikirjoitus, jossa kirjaimet ja numerot ilmaistaan pitkien (viivat) ja lyhyiden (pisteet) merkkien yhdistelminä. Morseaakkosia voidaan käyttää viestittäessä esimerkiksi valolla, äänellä tai etukäteen sovituilla käsimerkeillä. Tunnetuin morsesanoma on hätäviesti SOS
... – – – ...

Kolmas tehtävä suoritetaan pimeässä kahdella taskulampulla viestittäen. Silminnäkijä on huoneen toisessa päässä ja morsettaa eli sähköttää morseaakkosilla vihjeen kirjain kirjaimelta taskulamppua väläytellen. Ryhmä väläyttää lampulla kerran lyhyesti, kun kirjain on ymmärretty ja kerran pitkään, jos kirjain pitää toistaa. Jokainen ymmärretty kirjain kirjoitetaan heti paperille. Apuna merkkien tulkinnassa ryhmä saa käyttää morsemerkkiavainta (liite 2).

Ohjaaja-silminnäkijän sähköttämä vihje kuuluu: **"Rosvolla on arpi."**

A	..
B	
C	
D	
E	..
F	
G	
H	
I	..
J	
K	
L	
M	
N	
O	
P	
Q	
R	
S	
T	
U	
V	
W	
X	
Y	
Z	
0	
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	

Maamerkit ja pulloposti

- **Suorituspaikka:** maastossa vesistön lähellä (jos lähistöllä ei ole vesistöä, keksikää pullopostille muu paikka)
- **Kesto:** noin 20 minuuttia
- **Ohjaajamäärä:** yksi
- **Tarvikkeet:** pullo, viesti
- **Ennakkovalmistelut:** keksikää ryhmässä etukäteen (edeltävänä leiripäivänä tai aiemmalla kerhokerralla) yhteinen maamerkkeihin perustuva kieli; ohjaajat asettavat maamerkit reitille, kirjoittavat viestin ja piilottavat pullon rantaveteen

Maamerkit ovat ikivanha viestityskeino. Ne ovat luonnon aineksista tehtyjä, maastoon sopeutuvia merkkejä. Ne eivät saa olla liian silmiinpistäviä eivätkä toisaalta niin näkymättömiä, ettei kukaan niitä huomaa. Maamerkeillä ei ole mitään yleispäteviä tulkintoja, vaan niiden merkitys perustuu yhteiseen sopimukseen.

Maamerkeistä luotu merkkikieli voi olla esimerkiksi

- * nuoli = oikea tie
- * rasti = väärä tie
- * kaksi päällekkäistä kiveä = kulkekaa suoraan
- * kaksi päällekkäistä kiveä ja kivi niiden oikealla puolella = kääntykää oikealle jne.

Voitte myös keksiä maamerkit seuraaville ohjeille: "juokse", "etene varovaisesti", "pysähdy", "käänny takaisin" ja "kirje piilotettu x:n askeleen päähän".

Maamerkit johdattavat ryhmän rantaan, mistä he löytävät veden rajaan ajelehtineen pullon. Pulloposti sisältää kysymyksen: "Miten intiaanit ennen vanhaan viestittivät asioita?" Pulloposti kertoo myös, mistä löytyy seuraavan tehtävän suorituspaikka.

Radiopuhelin

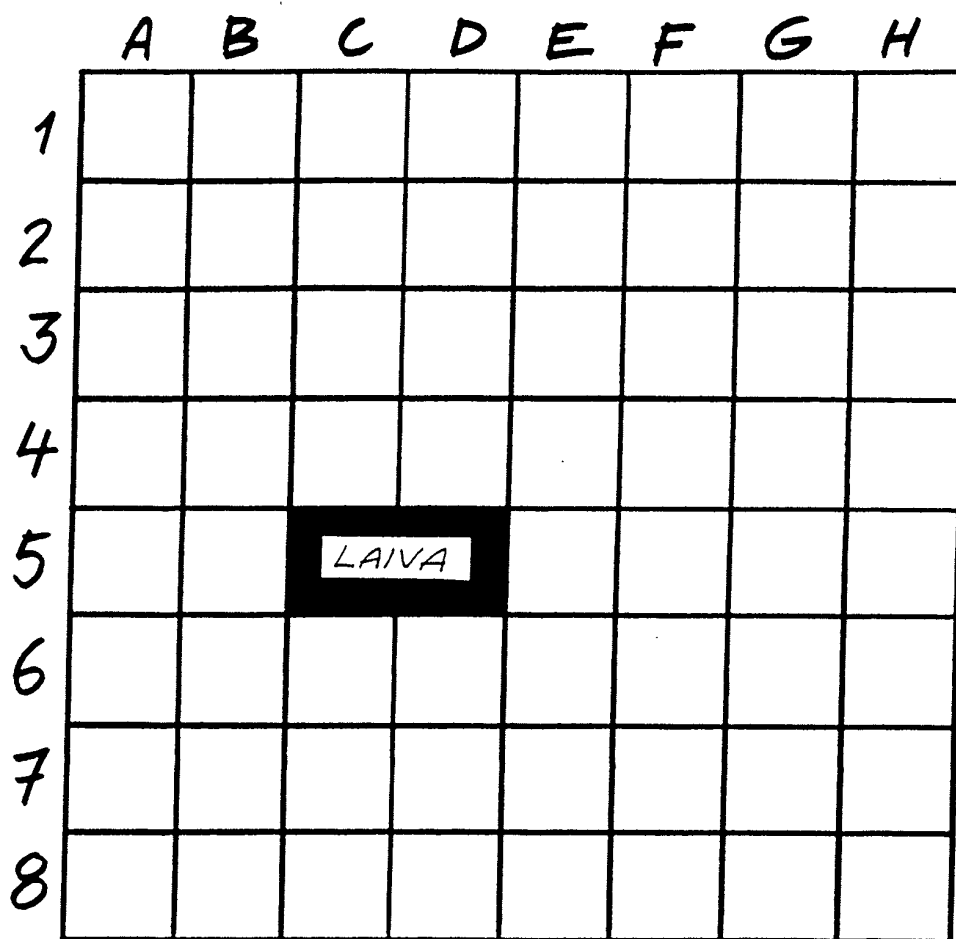
- **Suorituspaikka:** ulkona
- **Kesto:** noin puoli tuntia
- **Ohjaajamäärä:** kaksi (toinen agentin roolissa radiopuhelinyhteyden päässä)
- **Tarvikkeet:** radiopuhelimet, ryhmän peliruudukko (piirretty esim. piirtoheitinkalvolle tai leivinpaperille), agentin peliruudukko, kynä, kartta
- **Ennakkovalmistelut:** tehkää peliruudukot, suunnitelkaa laivan sijainti koordinaatistossa, sopikaa tarvittaessa radiopuhelimen käytöstä paloviranomaisten kanssa, piirtäkää alueen kartta

Tässä tehtävässä harjoitellaan ohjaajan opastuksella radiopuhelimen käyttöä (liite 3). Varhaisnuoret ottavat radiopuhelimella yhteyden agenttiin, jolle he kertovat vastauksen pullopostin kysymykseen: "Intiaanit viestittivät savumerkeillä."

Agentti haastaa ryhmän mukaan laivanupotuspeliin. Ryhmällä ja agentilla on samanlaiset peliruudukot. Agentti on merkinnyt omaan ruudukkoonsa laivan, joka ryhmän tulisi löytää. Varhaisnuoret saavat vuoronperään käyttää radiopuhelinta ja ilmoittaa agentille valitsemansa koordinaatin, esim. "A5". Agentti ilmoittaa, osuiko laukaus kohdalleen vai ei. Keskustelu voi edetä tähän tapaan:

- Kuuleeko agentti? Täällä ryhmä kolme. Kuuntelen.
- Ryhmä kolme. Agentti kuulee. Kuuntelen.
- Kokeilemme kohtaa Aarne-viisi. Kuuntelen.
- Kokeilette siis kohtaa Aarne-viisi. Kuuntelen.
- Oikein. Kuuntelen.
- Ei osunut oikeaan. Kuuntelen.
- Kokeilemme kohtaa ...
- Osuite laivaan, ryhmä kolme. Annan nyt teille viimeisen vihjeen: **Rosvolla on silmälasit.** Kuuntelen.
- Rosvolla on siis silmälasit. Kuuntelen.
- Siinä kaikki. Kuulemiin.
- Kuulemiin.

Lopuksi ryhmä saa kartan. Kun laivanupotuksessa käytetty peliruudukko asetetaan kartan päälle, nähdään "osumakohdasta" varastettujen taitomerkkien kätköpaikka. Siis sinne!

Merkkien etsintä

- **Suorituspaikka:** ulkona
- **Kesto:** noin 10 minuuttia
- **Ohjaajamäärä:** yksi
- **Tarvikkeet:** taitomerkit
- **Ennakkovalmistelut:** kätkekää eri ryhmien merkit eri paikkoihin

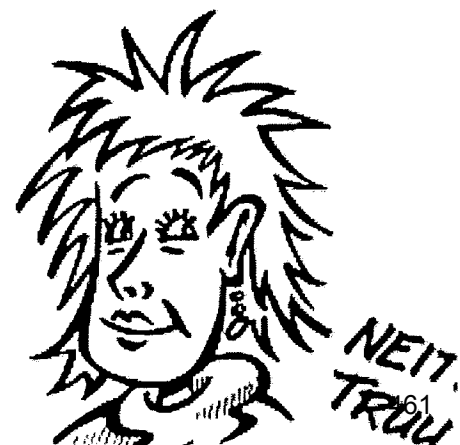
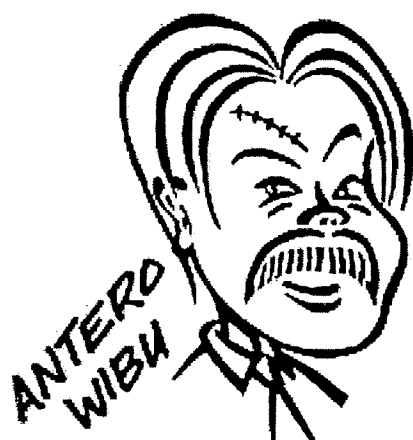
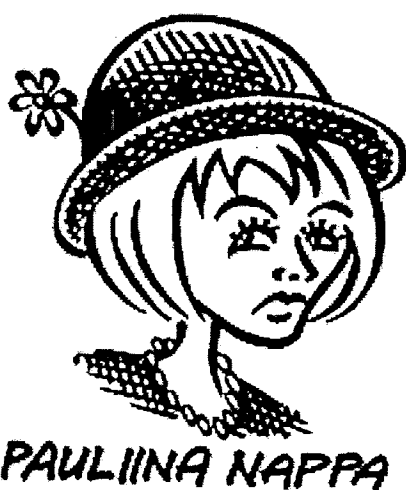
Taitomerkkien kätköpaikka löytyy kartan avulla. Tehtävän ohjaaja voi tarvittaessa helpottaa etsintää kuumenee/kylmenee -vihjeillä. Kätköpaikan tulee olla haastava, erikoinen ja hauska, esim. maahan kaivettu kanisteri, muovipussi lumiukon sisällä, järveen upotettu purkki, sanomalehtikäärö saunan uunin pesässä tms. Näin seikkailu huipentuu merkkien löytymiseen.

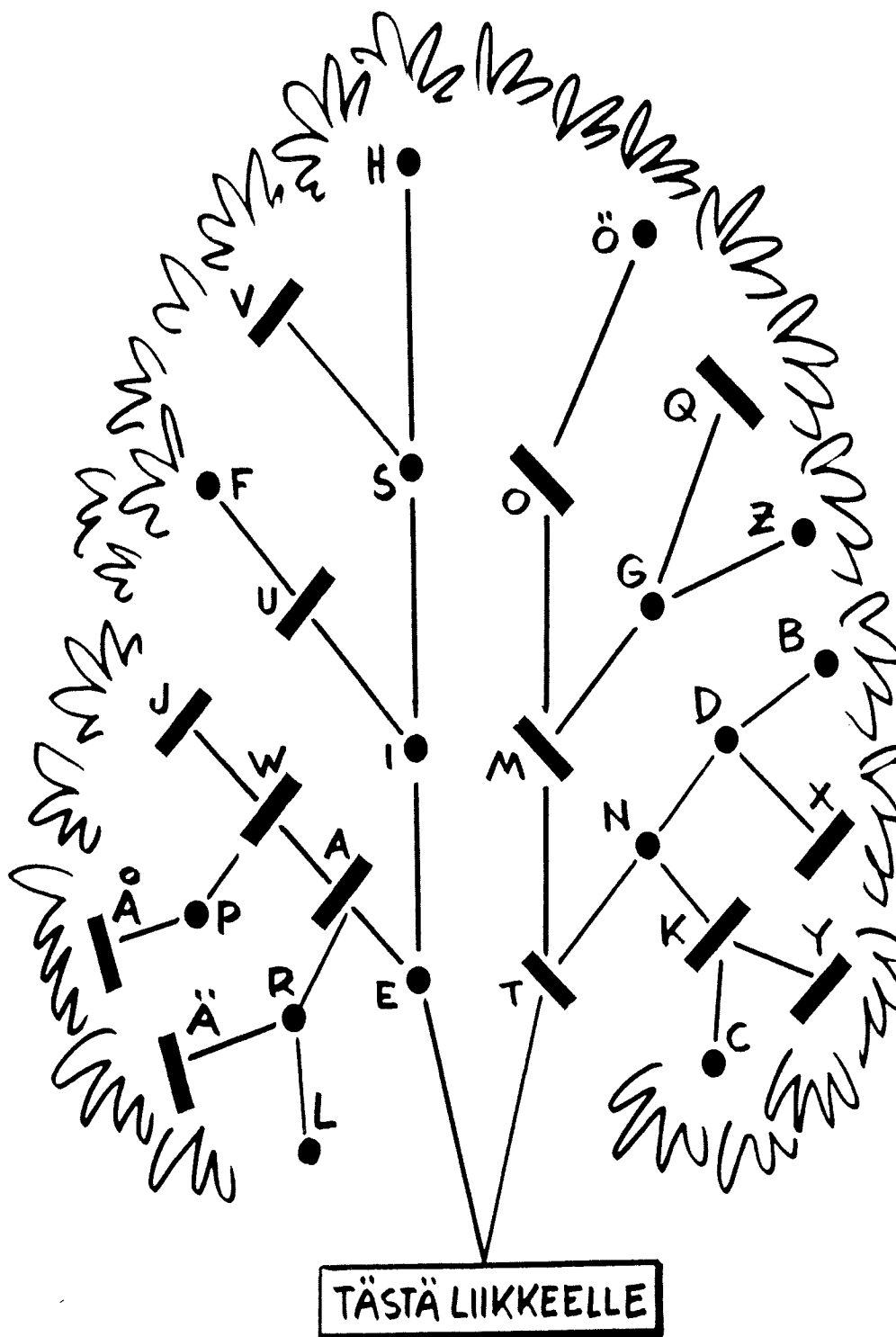
Loppunäytös

- **Suorituspaikka:** ulkona
- **Kesto:** noin 15 minuuttia
- **Ohjaajamäärä:** kaikki ohjaajat
- **Tarvikkeet:** taitomerkit
- **Ennakkovalmistelut:** –

Varastetut merkit on palautettu ohjaajalle. Loppunäytöksessä palataan alkunäytöksen tapahtumapaikalle. Läsnä ovat kaikki varhaisnuoret ja ohjaajat. Ohjaaja pyytää ryhmiä nimeämään taitomerkkivarkaan.

Varsinaisessa juhlaseremoniassa ohjaaja kutsuu kunkin varhaisnuoren vuorollaan joukon eteen ja kiinnittää aplodien säestyksellä merkin tämän rintaan.

Morsemerkkiavain on kätevä apuväline vastaanottaessa tai luettaessa morseviestiä.

Lähde liikkeelle "tästä liikkeelle" -ruudusta. Seuraa viivoja niin, että jokaisessa risteyskohdassa valitset reitin sen mukaan, onko selvitettävässä kirjaimessa seuraavana merkinä piste vai viiva.

Esimerkki: Yrität selvittää, mikä kirjain on ' · - · · '.

Mene "Tästä liikkeelle" -ruutuun. Kirjaimen ensimmäinen merkki on piste, joten seuraa pisteeseen johtava viiva (E). Seuraava merkki selvitettävässä kirjaimessa on viiva, joten E:ltä valitaan viivalle johtava reitti (A). Seuraava merkki on piste, saavut siis R - kirjaimen. Viimeisenkin merkin ollessa piste päädytään siis L-kirjaimen. Selvitettävä kirjain oli siis L.

Radiopuhelimen käyttö

(Lähde: "Radiopuhelin tutuksi", SPR 1993)

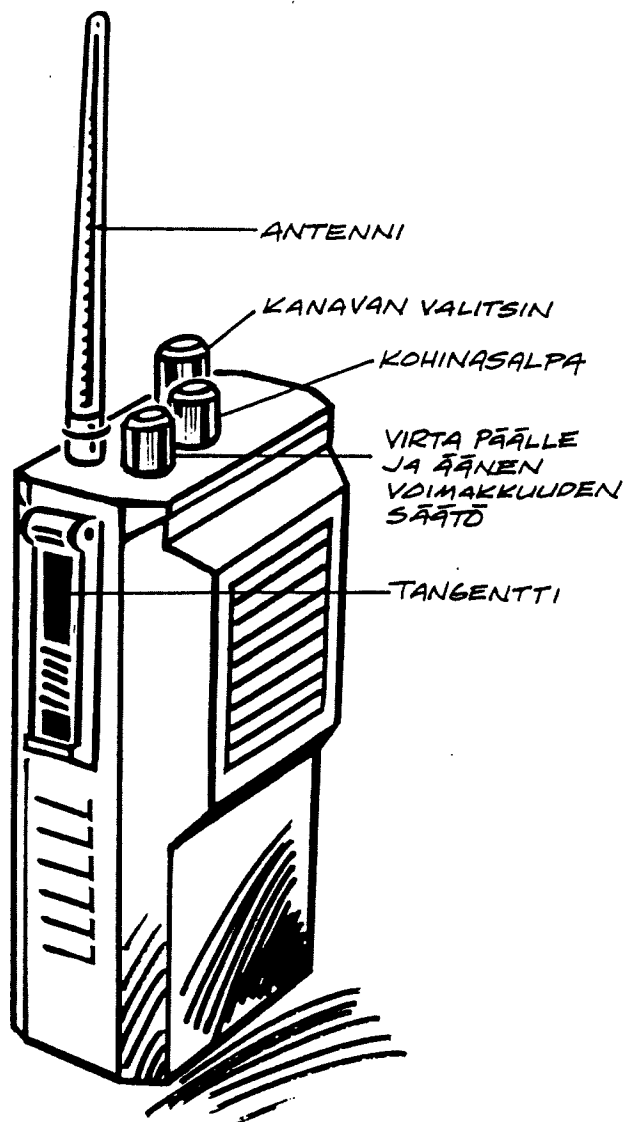
Suomen Punaisella Ristillä on käytössään kahdenlaisia radiopuhelimia: 160 MHz:n taajuusalueella toimivia ns. paloradioita ja 68 MHz:n taajuudella toimivia ns. harrastuspuhelimia.

160 MHz:n alueella liikennöinti on hyvin kurinalaista, sillä viranomaiset käyttävät samaa radiotaajuutta. Jos tällä taajuudella toimivia puhelimia käytetään harjoituksessa, on siitä hyvä sopia etukäteen alueellisen paloviranomaisen kanssa. 68 MHz:n alueella voi hyvin harjoitella radiopuhelimen käyttöä. Voitte pyytää radiopuhelimia lainaksi osaston ensiapuryhmästä tai piiritoimistosta.

Tarkistakaa etukäteen, että harjoituspaikassa on radiopuhelinkuuluvuus. Suuret esteet maastossa kuten mäet, metallirakenteet ja teräsbetonista tehdyt talot varjostavat radioaaltojen etenemistä. Paras kuuluvuus on ulkotiloissa avaralla paikalla mäen päällä tai vasta-aseman suuntaisessa rinteessä lämpimällä ilmalla (kovin kylmä sää heikentää akun toimintaa). Jos kuuluvuus on huono, kohinasalpa säädetään niin, että laite kohisee jatkuvasti.

Ennen harjoituksen aloittamista on korrektia ns. avata linja, eli ilmoittaa, että seuraavan parin tunnin ajan Punaisen Ristin nuoret harjoittelevat kyseisellä kanavalla.

1. Kun radiopuhelinta aletaan käyttää, tulee ensimmäisenä kiinnittää antenni, ellei se ole kiinteästi paikallaan.
2. Valitse haluttu kanava Channel-nappulasta. Paloradioissa SPR:llä on lupa käyttää pelastuspalvelu-harjoituksissa kanavaa 1. Harrastuspuhelimissa käytetään SPR:lle varattua taajuutta 68.175.
3. Kun kanava on valittu, pane virta päälle Vol-nappulasta ja säädä ääni voimakkaaksi.
4. SQL-nappulan eli kohinasalvan asento määrää, minkä tasoinen lähete voi kuulua kovaäänisestä. Kohinasalpa on hyvä kääntää kohinan rajalle eli niin, että kohina juuri lakkaa.
5. Kuuntele hetken aikaa, onko kanava vapaa, ennen kuin alat viestittää. Älä keskeytä tai häiritse muita radiopuhelimen käyttäjiä. Ainoastaan hätäliikenne ohittaa muun radioliikenteen.
6. Ota koeyhteys.
7. Säädä äänen voimakkuus sopivaksi. Voimakkuuden säädin vaikuttaa vain kovaäänisestä tulevan äänen voimakkuuteen ei siis lähetystehoon.

8. Perinteisellä radiopuhelimella et voi yhtäaikaan kuunnella ja puhua kuten puhelimella. Kun radiopuhelin laitetaan päälle, se on kuuntelutilassa. **Tangenttia** eli puhepainiketta painamalla vastaanotin eli kuuntelutila kytkeytyy pois toiminnasta ja lähetin eli puhelila käynnistyy. Kun puhuessasi painat tangenttia, et voi samalla kuulla kanavaa. Jos siis yrität puhua jonkun kanssa "päällekkäin" ja molemmilla on tangentti pohjassa, kumpikaan ei kuule toisiaan.
9. Joissakin radiopuhelimissa on muitakin säätimiä, jotka väärässä asennossa ollessaan mykistävät laitteen tai huonontavat sen ominaisuuksia. Tällaiset käytön kannalta ylimääräiset kytkimet kannattaa ennen harjoitusta teipata oikeaan asentoon.
10. Radiopuhelinliikenteessä on voimassa omat liikennesääntönsä, jotka helpottavat viestitystä. Keskustelu aloitetaan kutsumalla toista osapuolta. Sopikaa kutsutunnukset etukäteen. Itse asia sanotaan lyhyesti ja selkeästi. Tarvittaessa sanoma annetaan pienemmissä osissa. Tärkeimmät asiat on hyvä toistaa. Jokaisen puheenvuoron jälkeen sanot "kuuntelen", mikä on toiselle osapuolelle merkinä siitä, että aiot nostaa tangentin ja antaa puheenvuoron hänelle.
11. Kirjaimissa on hyvä käyttää seuraavia tunnuksia väärinkäsitysten välttämiseksi:
A - Aarne	K - Kalle	U - Urho
B - Bertta	L - Lauri	V - Vihtori
C - Celsius	M - Matti	W - kaksinkertainen vee
D - Daavid	N - Niilo	X - äksä
E - Eemeli	O - Otto	Y - Yrjö
F - faarao	P - Paavo	Z - tseta
G - Gideon	Q - kuu	Å - ruotsalainen oo
H - Heikki	R - Risto	Ä - äiti
I - Iivari	S - Sakari	Ö - öljy
J - Jussi	T - Tyyne	
12. Keskustelu päätetään sanomalla "kuulemiin". Jos aiot kokonaan sulkea radiopuhelin, päätät radioyhteyden sanomalla "loppu".
13. Muista aina asiallinen käytös kaikessa radiopuhelinliikenteessä, sillä kanavilla on muitakin käyttäjiä (esim. poliisi ja palokunta). Tämä asia on tehtävä selväksi myös varhaisnuorille. Ainoastaan hätäliikennettä eivät rajoita mitkään määräykset.

Halutessanne voitte ryhmässä rakentaa omat leikkiradiopuhelimet. Yhteen radiopuhelimeen tarvitaan

- * maitotölkki
- * mehupilli
- * pullonkorkki
- * nasta
- * paperia
- * sakset
- * liimaa
- * narua

Leikkaa tölkin yläosa pois ja puolita se pituussuunnassa. Liimaa puolikkaat lomittain. Päälystä syntynyt laatikko paperilla. Tee mehupillistä antenni. Tee korkista nappulat. Kiinnitä ne joko sisältä päin tuleviin nastoihin tai liimaa ne tölkkiin. Puhko laatikkoon mikrofoniin reiät. Tee kantohihna narusta.